

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ

Полтавський університет економіки і торгівлі

Кафедра математичного моделювання та соціальної інформатики

**ЗМІНИ ДО РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ
“ТЕОРІЯ ПРОГРАМУВАННЯ”**

на 2020-2021 навчальний рік

Зміни до робочої навчальної програми обговорені
та схвалені на засіданні кафедри
«04» вересня 2020 р.
протокол №1
Зав. кафедри _____Ємець О.О.
(підпис)

Полтава 2020

Вступ

1.2. Предмет дисципліни „Теорія програмування” включає в себе вивчення основних понять теорії програмування, розгляд основних аспектів програм (семантика і синтаксис), їх формалізацію та дослідження.

1.3. Метою дисципліни “Теорія програмування” є формування у студентів фундаментальних теоретичних знань при написанні програм та їх дослідженні.

1.4. Головним завданням дисципліни є ознайомлення студентів з основними концепціями, принципами та поняттями як інструментарію обґрунтування та формалізації способів розробки правильних та ефективних програм, а також для адекватного моделювання мов програмування та використання побудованих моделей для створення сучасних програмних та інформаційних систем високої якості.

1.5. Після вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

- математичні основи теорії програмування;
- основні аспекти програм;
- поняття формальних мов та породжуючих граматик;
- автоматні формалізми сприйняття мов;
- контекстно-вільні граматики та мови;
- методи побудови предиктивних аналізаторів;
- методології програмування;
- основи мови функціонального програмування Lisp;
- семантики мов програмування;
- теорію найменшої нерухомої точки;
- поняття про алгоритмічно нерозв’язні проблеми;

уміти:

- задавати семантику та синтаксис конструкцій мов програмування;
- розробляти програмне забезпечення комп’ютеризованої системи з використанням технологій програмування, заснованими на структурній, об’єктно-орієнтованій, компонентній, аспектно-орієнтованій, сервіс-орієнтованій, мультиагентній, розподіленій, логічній та інших парадигмах;
- контролювати правильність роботи програмного забезпечення розробленої комп’ютеризованої системи за допомогою тестування на різних рівнях (модульному, інтеграційному, системному, тощо).

мати уявлення про:

- класифікацію мов і підходів до програмування;
- сучасне дослідження програм і програмних систем, а також методів їх аналізу та синтезу.

1.6. Вивчення дисципліни базується на таких дисциплінах: інформатика, програмування, дискретна математика, математична логіка і теорія алгоритмів.

6. Технологічна карта тематичного плану дисципліни «Теорія програмування»

Таблиця 5. Технологічна карта тематичного плану дисципліни «Теорія програмування»

Назва розділу, модуля, теми та питання, що розглядаються на лекції	Обсяг годин	Назва теми семінарського, практичного і лабораторного заняття (питання і завдання)	Обсяг годин	Навчально-методична література (порядковий номер за переліком)
Модуль 1. Основи теорії програмування. Контекстовільні мови. Синтаксичний аналіз. <u>Тема 1.</u> Математичні основи теорії програмування. <u>Лекція 1.</u> Вступ до теорії програмування. Множини. <u>Тема 2.</u> Регулярні мови. <u>Лекція 2-3.</u> Мови і граматики. Регулярні вирази. <u>Тема 3.</u> Контекстовільні мови. <u>Лекція 4.</u> Деревя розбору. Неоднозначні граматики. <u>Лекція 5.</u> Видалення лівої рекурсії. Ліва факторизація. Магазинні автомати. <u>Тема 4.</u> Синтаксичний аналіз. <u>Лекція 6.</u> Спадний аналіз. Предиктивний аналізатор. LL(1)-граматики.	2 4 2 2 2	<u>Практичне заняття 1.</u> Множини. Відношення. <u>Практичне заняття 2.</u> Мови і граматики. <u>Практичне заняття 3.</u> Регулярні вирази. <u>Практичне заняття 4.</u> Деревя розбору. <u>Практичне заняття 5.</u> Контекстовільні граматики. <u>Практичне заняття 6.</u> Метод видалення лівої рекурсії. Ліва факторизація. <u>Практичне заняття 7.</u> Магазинні автомати. Побудова діаграм. <u>Практичне заняття 8.</u> Побудова предикативних синтаксичних аналізаторів. <u>Практичне заняття 9.</u> Модульна контрольна робота № 1.	2 2 2 2 2 2 2	

Назва розділу, модуля, теми та питання, що розглядаються на лекції	Обсяг годин	Назва теми семінарського, практичного і лабораторного заняття (питання і завдання)	Обсяг годин	Навчально-методична література (порядковий номер за переліком)
Модуль 2. Методології програмування <u>Тема 5.</u> Методології програмування. <u>Лекція 7.</u> Основні методології. Імперативне, об'єктно-орієнтоване та логічне програмування. Функціональне програмування. <u>Тема 6.</u> Верифікація програм та алгоритмічно нерозв'язні проблеми. <u>Лекція 8.</u> Семантики мов програмування Правила Хоара і верифікація.	2 2	<u>Практичне заняття 10.</u> Середовище HomeLisp. Визначення функцій в HomeLisp. <u>Практичне заняття 11.</u> Числові функції. Обчислення рекурсивних функцій в HomeLisp. Робота в конструкторі діалогів HomeLisp. <u>Практичне заняття 12.</u> Модульна контрольна робота №2.	2 2 2	

11.6. Система нарахування балів за видами навчальної роботи

Форма навчальної роботи	Вид навчальної роботи	Бали
1. Аудиторна	Відвідування всіх лекцій та практичних	20
1.1. Лекція		
1.2. Практичні заняття	Робота на практичних заняттях	20
2. РГР	Виконання РГР (2x10=10)	20
3. Підсумковий контроль.	МКР (2x10=10)	20
	Екзамен	40
Усього за семестр		100

Система поточного та підсумкового контролю знань (за ДК)

Вид діяльності	Максимальна кількість балів за вид навчальної роботи
Модуль 1. Основи теорії програмування. Контекстовільні мови. Синтаксичний аналіз.	
Тема 1. Математичні основи теорії програмування.	
Практичне заняття 1	Зараховано / Не зараховано*
Тест до теми 1	5
Тема 2. Регулярні мови.	
Практичне заняття 2	Зараховано / Не зараховано*
Практичне заняття 3	Зараховано / Не зараховано*
Тест до теми 2	5
Тема 3. Контекстовільні мови.	
Практичне заняття 4	Зараховано / Не зараховано*
Практичне заняття 5	Зараховано / Не зараховано*
Практичне заняття 6	Зараховано / Не зараховано*
Практичне заняття 7	Зараховано / Не зараховано*
Тест до теми 3	5
Тема 4. Синтаксичний аналіз.	
Практичне заняття 8	Зараховано / Не зараховано*
Тест до теми 4	5
Поточна модульна робота 1	15
Всього за модулем 1	35
Модуль 2. Методології програмування.	
Тема 5. Методології програмування.	
Практичне заняття 10	Зараховано / Не зараховано*
Практичне заняття 11	Зараховано / Не зараховано*
Практичне заняття 12	Зараховано / Не зараховано*
Тест до теми 5	5
Тема 6. Верифікація програм.	
Тест до теми 6	5
Поточна модульна робота 2	15
Всього за модулем 2	25
Поточний контроль	60
Підсумковий контроль	40
Всього по курсу	

*- практичні завдання є обов'язковими, бали за тест зараховуються лише при виконанні 50 відсотків від загального обсягу практичних завдань з теми. Якщо виконано > 50 % завдань правильно, нараховуються додаткові бали.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Бабій М.С. Теорія програмування: Навчальний посібник [Електронний ресурс] / М.С. Бабій, О.П. Чекалов.– Суми: Вид-во СумДУ, 2009. – 181 с.
2. Нікітченко М.С. Теоретичні основи програмування: Навчальний посібник [Електронний ресурс] / М.С. Нікітченко. – Київ: КНУ ім. Т.Г. Шевченка, 2009. – 200 с. – Режим доступу: <http://ttp.unicyb.kiev.ua/doc/TOP.pdf>.
3. Зыков С.В. Современные языки программирования. Ч.1. Функциональный подход к программированию / С.В. Зыков. – М.: МИФИ, 2003. – 230 с.
4. Бондаренко М.Ф. Комп'ютерна дискретна математика: Підручник / М.Ф. Бондаренко, Н.В. Білоус, А.Г. Руткас. – Харків: «Компанія СМІТ», 2004. – 408 с.
5. Барендрегт Х. Лямбда-исчисление. Его синтаксис и семантика / Х. Барендрегт. – М.: Мир, 1985. – 606 с.
6. Гросс М. Теория формальных грамматик / М. Гросс, А. Лантен. – М.: Мир, 1971. – 294 с.
7. Пентус А. Е. Теория формальных языков: Учебное пособие / А. Е. Пентус, М.Р. Пентус.– М.: Изд-во ЦПИ при механико-математическом ф-те МГУ, 2004. – 80 с.
8. Черненко О.О. Електронний навчально-методичний посібник для самостійного вивчення навчальної дисципліни «Теорія програмування» для студентів напряму 6.040302 «Інформатика» – Режим доступу: <http://tprogr.ho.ua>.

Додаткова література

9. Зыков С.В. Лабораторный практикум по курсу «Языки программирования». Ч.1. Основы объектного программирования на С++ / С.В. Зыков. – М.: МИФИ, 2001. – 45 с.
10. Зыков С.В. Лабораторный практикум по курсу «Языки программирования». Ч.2. Основы разработки приложений на С++ для Win32 API. / С.В. Зыков. – М.: МИФИ, 2001. – 45 с.
11. Керниган Б. Практика программирования / Б. Керниган. – СПб.: Невский диалект, 2001. – 381 с.

12. Хопкрофт Дж. Введение в теорию автоматов, языков и вычислений / Дж. Хопкрофт, Р. Мотвани, Д. Ульман. – М.: Вильямс, 2002. – 528 с.
13. Капитонова Ю.В. Об основных парадигмах программирования / Ю.В. Капитонова, А.А. Летичевский // Кибернетика и системный анализ. – 1994. – № 6. – С. 3–20.
14. Ахо А. Теория синтаксического анализа, перевода и компиляции / А. Ахо, Дж. Ульман. – М.: Мир, 1978. – Т. 1–2.